

Nr 28.

Ankom till riksdagens kansli den 3 april 1937 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Genom en den 26 februari 1937 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 142, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 16 februari 1934 (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m.

Härigenom förordnas, att lagen den 16 februari 1934 om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., vilken lag gäller till och med den 30 juni 1937¹, skall äga fortsatt giltighet efter sistnämnda dag till och med den 30 juni 1938, dock att från och med den 1 juli 1937 3 § skall hava följande ändrade lydelse:

3 §.

Där för tillsyn å efterlevnad av förordnande varom ovan sagts så finnes behövt, äge Konungen stadga skyldighet att förete handelsböcker jämte därtill hörande handlingar. Konungen äge jämväl i övrigt meddela erforderliga föreskrifter för verkställande av förordnandet så ock till förhindrande av åtgärder, som äro ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med förordnandet avsett ändamål.

I fråga om de skäl som ligga till grund för förslaget får utskottet i den mån redogörelse därför ej lämnas här nedan hänvisa till propositionen.

Sedan Kungl. Maj:t i proposition den 12 januari 1934 (nr 56) förelagt riksdagen förslag till lag om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i för-

¹ Se 1936:107. Senaste lydelse av 1 och 3 §§, se 1935:326.

hållande till utlandet m. m., att gälla tills vidare till och med den 30 juni 1935, tillkännagav riksdagen (skrivelse nr 15), att riksdagen bifallit propositionen. I överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 16 februari 1934 lag (nr 19) om fullgörande i vissa fall av betalningsskyldighet i förhållande till utlandet m. m., i det följande benämnd clearinglagen.

I proposition den 17 maj 1935 (nr 246) föreslog Kungl. Maj:t riksdagen fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1936 av nämnda lag, dock att 1 och 3 §§ i lagen skulle från och med den 1 juli 1935 hava viss ändrad lydelse. Sedan riksdagen (skrivelse nr 297) anmält, att riksdagen bifallit propositionen, utfärdades lag i ämnet den 15 juni 1935 (nr 326).

Efter förslag av Kungl. Maj:t i proposition den 28 februari 1936 (nr 121) beslöt riksdagen (skrivelse nr 115), att clearinglagen i sålunda ändrat skick skulle givas ytterligare förlängd giltighet för tiden till och med den 30 juni 1937. Lag härom utfärdades den 17 april 1936 (nr 107).

Clearinglagen har i sin nu gällande avfattning följande lydelse:

1 §.

Har i främmande stat rätten att förfoga över betalningsmedel inskränkts, äge Konungen, i den mån så prövas nödigt för vinnande av betalningsutjämning (clearing), efter hörande av fullmäktige i riksbanken förordna, att den, som är betalningsskyldig för vara, härrörande från den främmande staten, eller eljest är pliktig att utgiva betalning för fordran, som tillkommer någon i den staten eller som från sådan fordringsägare övergått å annan, skall fullgöra betalningsskyldigheten

a) om clearingavtal slutits med den främmande staten, genom att på villkor, som stadgas i avtalet, inbetala beloppet i riksbanken eller i annan av Konungen angiven bank eller ock i särskild för ändamålet inrättad kassa; samt

b) i annat fall genom beloppets insättande i bank eller kassa, varom under a) förmäles, å räkning, varöver förfogande icke må ske i vidare mån än Konungen bestämmer.

I förordnande, som nu sagts, äge Konungen föreskriva, i vilket myntslag betalningen skall fullgöras.

2 §.

I fall då förordnande meddelas om insättning av medel å räkning, som i 1 § under b) avses, äge Konungen, där omständigheterna därtill föranleda, tillika förordna, att den, som har fordran hos någon i den främmande staten men på grund av där vidtagna inskränkningar i rätten att förfoga över betalningsmedel ej kan erhålla betalning, skall äga utbekomma betalning av insatta medel mot det att han för clearing av fordringar, för vilkas gäldande insättningar skett, avstår så mycket av sin egen fordran, som svarar mot uppburet belopp.

3 §.

Konungen äge meddela erforderliga föreskrifter för verkställande av förordnande, varom ovan sagts, så ock till förhindrande av åtgärder, som äro

ägnade att uppenbart motverka vinnandet av med sådant förordnande avsett ändamål.»

Förordnanden jämlikt ifrågavarande lag hava av Kungl. Maj:t hittills meddelats i förhållande till följande länder, med vilka betalningsöverenskommelser avslutats: *Turkiet* (kungörelse den 22 juni 1934, nr 348; ändr. 1936 nr 488); *Tyska riket* (kungörelse den 28 augusti 1934, nr 464; ändr. 1934 nr 510 och 549); *Estland* (kungörelse den 27 mars 1935, nr 72); *Lettland* (kungörelse den 27 mars 1935, nr 71; ändr. 1936 nr 258); och *Italien* (kungörelse den 28 juni 1935, nr 381; ändr. 1936 nr 498 och 585). Därjämte har Kungl. Maj:t den 19 september 1936 med stöd av clearinglagen utfärdat kungörelse (nr 511) om fullgörande av betalningsskyldighet i förhållande till *Spanien*, varigenom betalningarna till nämnda land i viss omfattning spärrats.

Handläggningen av ärenden rörande de nu angivna författningarnas tillämpning ankommer, såvitt angår clearingförfarandet med Tyskland och Italien samt betalningsanordningen i förhållande till Spanien, på *clearingnämnden*, för vilken instruktion av Kungl. Maj:t utfärdats den 28 augusti 1934 (nr 465); jfr kungörelsen den 15 februari 1935 (nr 23) med vissa bestämmelser angående uppgiftsskyldighet i förhållande till clearingnämnden. Ärenden rörande clearingavtalen med Turkiet, Estland och Lettland handläggas av *clearingkontoret*, som organiserats i nära anslutning till Sveriges allmänna exportförening. Närmare föreskrifter angående clearingkontorets verksamhet hava av Kungl. Maj:t meddelats i brev den 22 juni 1934.

I en den 26 januari 1937 dagtecknad, inom handelsdepartementet upprättad promemoria angående fortsatt giltighet av clearinglagen har — efter erinran att konstitutionsutskottet vid 1936 års riksdag framställt anmärkning mot vederbörande statsråd för att Kungl. Maj:t i utfärdade kungörelser föreskrivit skyldighet för enskilda att tillhandahålla respektive clearingorganisation sina handelsböcker m. m. — föreslagits *dels* att clearinglagens giltighetstid utsträcktes fram till och med den 30 juni 1938, *dels ock* att, därest befo genhet för Kungl. Maj:t att meddela bestämmelser om skyldighet att tillhandahålla handelsböcker jämte tillhörande handlingar ansåges böra grundas på en uttrycklig föreskrift i clearinglagen, sådan föreskrift intoges i lagens 3 §.

Över berörda promemoria hava kommerskollegium, clearingnämnden och fullmäktige i riksbanken avgivit yttranden. Samtliga hörda myndigheter tillstyrka, att lagens giltighetstid förlänges i enlighet med vad i promemorian föreslagits samt förklara sig ej hava någon erinran mot den ifrågasatta ändringen av 3 § i lagen.

Det genom propositionen framlagda *lagförslaget* innebär att åt clearinglagen förlänas förlängd giltighet under ytterligare ett år, därvid 3 § underkastas sådan omformulering att i densamma uttryckligen angives att Kungl. Maj:t äger befo genhet att stadga skyldighet för vederbörande att förete sina handelsböcker med därtill hörande handlingar.

Första lagutskottets utlåtande Nr 28.

Utskottet. Utskottet har vid sin granskning av det framlagda lagförslaget ej funnit anledning till erinran mot detsamma och får alltså hemställa,

att förevarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 april 1937.

På första lagutskottets vägnar:

THORWALD BERGQUIST.

Vid detta ärendes behandling ha närvarit:
från första kammaren: herrar *Klefbeck, Erik Anderson, Velander, Ernst Svenson, Ruben Wagnsson, Branting* och *Otto Wangson*;
från andra kammaren: herrar *Bergquist, Lindqvist* och *Lindmark*, fru *Östlund* samt herrar *Ryberg, Olsson* i Mellerud, *Johansson* i Krogstorp och *Lindberg* i Stockholm.
